

Vážený pan
Jan Hamáček
ministr vnitra

Ministerstvo vnitra,
Nad Štolou 936/3,
Praha 7, 170 34

Připomínky k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

čj. MV-17094/OBP-2019

Vážený pane ministře,

obracím se na Vás ve věci připomínek poslaneckého klubu České pirátské strany k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který byl rozeslán do připomínkového řízení dne 15. dubna 2019.

Nad rámec návrhu (k § 10):

Nad rámec návrhu navrhuje stanovení povinnosti příslušníka Policie nahrávat zákroky.

Zákrokem se rozumí úkon, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití. Jedná se tedy o jednu z nejsilnějších forem uplatnění státní moci, když stát využívá přímou sílu k ochraně práv a zákonosti.

Tyto situace jsou však v praxi spojeny s častými spory o oprávněnosti a přiměřenosti použití síly - spory, které jsou často vleklé a jejich řešení je téměř nemožné, protože jsou poznamenány důkazní nouzí.

Již dnes má příslušník Policie oprávnění zákrok nahrávat. Není to však jeho povinností. Navrhujeme tedy, aby v § 10 bylo stanoveno nejen oprávnění, ale i povinnost zákrok nahrávat. Bude-li tato povinnost zavedena, bude v případě sporu o oprávněnost a přiměřenost zákroku k dispozici velmi silný a kvalitní důkaz. Tím bude nejen posílena ochrana osob, vůči nimž zákrok směřuje, ale také Policie a její příslušníci získají možnost bránit se v případě sporu.

Vzhledem k tomu, že soudy (i veřejné mínění) mají tendenci v případě pochyb přiklonit se na stranu jednotlivce, upřednostnit práva jednotlivce před zájmy státní moci, je nasnadě, že takové povinné nahrávání by mělo být především v zájmu Policie a jejích příslušníků.

Z našich poznatků je nám známo, že obecní policie v některých obcích již takto postupuje, a pozitivní efekty jsou znatelné - řada sporů buď vůbec nevznikla, nebo byly velmi rychle vyřešeny právě díky existenci záznamu.

K odnětí věci (§ 34):

Pokud jde o odnětí věci policistou, považujeme za problematický nejen navržený novelizační text, ale i současnou platnou právní úpravu. Domníváme se, že má-li být provedena komplexní novela zákona o Policii, je to vhodná chvíle řešit praktické problémy s touto úpravou související. K některým excesům dochází v praxi natolik často, že je není už možné považovat za individuální pochybení, ale za systémový problém, který je nutné řešit změnou zákona.

Obecně je nutné lépe vyspecifikovat, které věci policie zabrat smí, a které nikoliv. V praxi se jedná o dva problémy:

- Odnětí mobilního telefonu nebo jiného nahrávacího zařízení, na které si osoba nahrává záznam. Takový postup by měl být zcela vyloučen, nebo velmi striktně omezen, a to i v případě, že důvody k odnětí věci formálně existují.
- Dalším častým příkladem je odnětí věci, která teoreticky může sloužit k páčání přestupku, přestože je z okolností zřejmé, že ji osoba drží za zcela jiným účelem (příklad - injekční stříkačka může sloužit k aplikaci drog, ale například i k aplikaci inzulínu).

Vzhledem k nejasnosti při aplikaci tohoto ustanovení navrhuje jeho úpravu tak, aby bylo jednak omezeno odebrání nahrávacích zařízení, jednak k odebrání věci by mělo dojít nikoliv tehdy, může-li teoreticky sloužit ke spáchání přestupku, ale jen tehdy, je-li z okolností nepochybné, že k němu skutečně sloužit má.

Analogickou námitku uplatňujeme též k nově navrženému § 38 odst. 2, který do výčtu nebezpečných látek nově výslovně doplňuje prekursory drog nebo jiné chemické látky nebo předměty určené k výrobě omamných a psychotropních látek. Toto ustanovení nedává prostor k výkladu - uvedené látky a předměty musejí být VŽDY považovány za nebezpečné, ačkoliv (na rozdíl od padělků peněz nebo výbušnin) nebezpečné být nemusí, a ve většině případů ani nebudou - látkou určenou k výrobě drog mohou být i zcela běžné léky nebo kuchyňské chemikálie, předmětem určeným k výrobě pak běžné laboratorní vybavení.

Pokud jde o § 38 odst. 2, navrhuje tedy jeho ponechání ve stávající podobě, která i dnes umožňuje tyto předměty a látky zabavovat, avšak na základě nějaké kvalifikované úvahy, nikoliv bezvýjimečně.

K zamezení provozu bezpilotního leteckého prostředku nebo modelu letadla (§ 36a):

Ačkoliv s navrženým ustanovením souhlasíme, je nezbytné jej lépe vyspecifikovat. Navržené ustanovení v podstatě obsahuje tři stupně zásahu: zamezení provozu technickými prostředky, poškozením a zničením. Z návrhu by mělo být zcela jasné, že mezi těmito třemi stupni je hierarchie a že vyšší stupeň může následovat pouze tehdy, pokud nižší není možný nebo účinný. Zejména by mělo být stanoveno, že zničení je prostředkem "ultima ratio" - tedy že může být použit pouze, pokud jiná možnost není, a to jedině tehdy, pokud je to přiměřené chráněnému zájmu. Stávající ustanovení odstavce je příliš vágní a tento požadavek z něj výslovně neplyne.

K rušení provozu elektronických komunikací (§ 39)

Odstavec 3 tohoto ustanovení upravuje rušení telekomunikačního provozu v rámci cvičení. Jakkoliv považujeme možnost policie rušit telekomunikační provoz za nezbytnou, zásadně nesouhlasíme s možností provádět rušení v rámci cvičení, mělo-li by takové cvičení probíhat v prostoru obydleném civilisty (či dokonce velkým počtem civilistů, například ve městě).

Jedná se o zásah do práv občanů zcela mimořádného rozsahu - výcvik není časově ani místně omezen, teoreticky by například toto ustanovení umožnilo bezdůvodně vypnout telefonní síť na území Prahy na dobu týdne (ujištění, že se tak zcela jistě dít nebude, je bezpředmětné - zákon Policii tuto pravomoc dává, ujištění, že ji nepoužije, nemá právní relevanci).

Nic na tom nemění ani předchozí hlášení ČTÚ a IZS. Tyto úřady sice mohou stanovit určitá omezení, problematický je však samotný fakt rušení, který z logiky věci úřad nezakáže. Stejně tak oznámení složkám IZS je sice praktické, ale nic nemění na to, že v případě nouze nebude možné tyto složky kontaktovat (to, že o tom složky IZS budou vědět, na podstatě problému nic nemění).

Přitom existují alternativy, jak dosáhnout stejného cíle bez zásahu do práv lidí, například výcvik v neosídlených oblastech.

K informacím získaným zpravodajskými službami (§ 89 TŘ a změna zákona o zpravodajských službách)

Návrh zákona nejen, že umožňuje použití důkazů získaných zpravodajskými službami v dalších řízeních, ale rovněž ukládá za určitých okolností povinnost zpravodajských služeb tyto informace předávat Policii a soudu, ať už z vlastní iniciativy, nebo na žádost státního zástupce a soudu. Je zde sice uvedena možnost odmítnutí, ta je však poměrně úzká.

Souhlasíme, že existují situace kdy je použitelnost těchto důkazů možná a žádoucí, avšak koncepce, se kterou přichází navrhovatel, je nepřiměřeně široká a mohla by být i značně nekomfortní pro zpravodajské služby, které nutí i proti jejich vůli zveřejňovat informace mimořádně citlivé. Může tak nastat situace, že osoby spolupracující se zpravodajskou službou odmítnou další spolupráci z důvodu rizika, že jimi poskytnuté informace se objeví v trestním spise, což je osobně ohroží. (V tomto ohledu však považujeme za stěžejní vyjádření zpravodajských služeb samotných.) Rovněž může dojít k omezení práva na obhajobu, protože okolnosti získání těchto důkazů mohou být - a zpravidla budou - utajeny.

Nadto nám není jasné zařazení této změny do novely primárně se týkající zákona o Policii, když jde o problematiku týkající se jednak zpravodajských služeb (zákony týkající se zpravodajských služeb jsou v současné době novelizovány v rámci jiných návrhů zákonů) a trestního řízení (které spadá primárně do gesce ministerstva spravedlnosti). Navrhovatelé by měli posoudit, zda se nejedná o takzvaný přílepek.

Navrhujeme tedy celou koncepci přehodnotit - důkazy získané zpravodajskou službou by měly být poskytovány a používány naprosto výjimečně, není-li zbytlý, za adekvátního zaručení práva na obhajobu. Mnohem silnější slovo v jejich poskytnutí by pak měla mít zpravodajská služba samotná.

K beztrestnosti agenta (§ 158e trestního řádu):

Zákon nově přesněji vymezuje beztrestnost agenta.

Odstavec 6 stanoví, že agent při své činnosti nesmí vzbudit u jiné osoby úmysl spáchat trestný čin a nesmí svým jednáním ovlivnit okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. V odstavci 7 je však

stanoveno prolomení beztrestnosti agenta pouze v případě, že tento trestný čin "zosnová," což je silnější forma trestné součinnosti.

Navrhujeme, aby agent byl trestně odpovědný i v situaci, kdy u jiné osoby vzbudí úmysl spáchat trestnou činnost.

Vážený pane ministře, žádáme o zohlednění a zapracování výše uvedených připomínek při další přípravě zákona. Bude-li se ve věci konat vypořádací porada, rádi se jí zúčastníme a jednotlivé připomínky projednáme či podrobněji vysvětlíme.

Komunikací v této věci jsou pověřeni pověřeni:

Daniel Galuszka, tajemník resortního týmu Vnitro a bezpečnost poslaneckého klubu,

e-mail galuszkad@psp.cz

Martin Archalous, legislativec poslaneckého klubu,

e-mail archalousm@psp.cz

S úctou,

Martin Archalous,

asistent PK Piráti